

3221

సమీక్ష

జ్ఞాతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక
'సంసాధకపథ': విద్యాన్ బుల్బుసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 9

రాజమహేంద్రవరము 1-7-1986

సంచికలు 16, 17

—* ఈ సంచికలో *—

1. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.	పేజీ	1
2. పాపములు పాపములు.		3
3. పాపములు - పాపములు పాపములు.		5
4. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.		7
5. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.		8
6. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.		10
7. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.		13
8. అమృత చరిత్ర - పరిశీలన.		14

రాజమహేంద్రవరము 1-7-1986 ఆధునిక ద్వైత శాస్త్రము - ఏకవీర కుమారీయము, ముత్తుస్వామి దీక్షితుల కీర్తనలలో రాగముద్ర,
బాపింజు సాపిఠీ నాథులైన మొదలగునవి ఉంటాయి.

1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును.

చందా : సంవత్సరమునకు రు. 12-00.

విడిప్రతి 60 పై.

అర్థసంవత్సరమునకు రు. 6-50.

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

సంపాదకుడు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

అనిరుద్ధ చరిత్రము - అబ్బయకవిత్వము

— శ్రీ పి. క్రష్ణప్ప, ఎం. ఏ.

దక్షిణాంధ్రయుగ ప్రౌఢ కవులలోఁ బేర్కొనదగినవాడు అడిదము సూరిన కవి సమకాలికుడు, మంగళగిరి నృసింహ స్వామి భక్తుడు, కనుపర్తి అబ్బయ మాత్యుడు. అనిరుద్ధ చరిత్రము, కవి రాజ మనోరంజనము తులని కృతులు. అబ్బయ కవి 'ఆపస్తంబ సూత్రుడు, కౌండిన్య గోత్రుడు, ఆర్వేల కుల పవిత్రుడు, కను పర్తి రాయనమంత్రి - నరసమాంబల పుత్రుడు' అని కవి వంశప్రశస్తిలో జెప్పి కొన్నాడు. అబ్బయకవి 'చతుర కవిత్వ తత్త్వి పటుసంపద యొక్కరి సామ్యు గాడు, భారతి దమ సౌధవార్ధి కవిరాజా చూససముల్ ఘటంబు లాయతము కొలది లబ్ధమగు నయ్యవృతంబు' అని తేల్చి నాడు. అబ్బయకవి అనిరుద్ధ చరిత్రమును శృంగారప్రబంధముగా తీర్చిదిద్ది మంగళ గిరి నృసింహస్వామి కంకత మొసంగెను. అబ్బయకవి అనిరుద్ధచరిత్రములో కావ్య ప్రశంస యిట్లు చేసెయినాడు.

'శ్రీ మంగళాద్రి లక్ష్మీనృసింహుల కటా టొంచలామృత వృష్టి నంకురించి సంగీత సాహిత్య గరససౌష్ఠవ యుక్తి శాఖోపశాఖలఁ జాలఁ బ్రబలి రసిక రాజన్య ముఖ్య సమాజ బహుమాన సుత వసంతాభరతిఁ జిగిర్చి దైవ నామాంకిత స్తవ మనోహరభావ పదపాక్య సుముములఁ బరిమళించి

యభినవస్థితిఁ బెంపొందు నస్మదీయ భాగ ధేయ సారస్వత పాఠశాల తరువునకుఁ నగు సత్ఫలోదయముగాగ సమచితంబుగ నొకప్రాంధమురచింతు' (అవతారిక-14)

అబ్బయకవి శ్రీమంగళగిరి లక్ష్మీనృసిం హుల కటాక్షముతో కురయు అమృత వర్షముతో నంకురించి, సంగీత సాహిత్య సరససౌష్ఠవయుక్తి కొమ్మలై, రసికరాజ ముఖ్యులొచ్చు బహుమానముతో నెల్లప్పుడు చిగిర్చి, దైవనామాంకిత స్తవ మనోహర భావ పదపాక్యమును పుష్పములు పరిమ లించి, కొత్తగా బెంపొందు తనభాగ్య మైన సారస్వత వృక్షమునకు సత్ఫలము లిచ్చునట్లు ప్రబంధము రచింతు ననెను. నృసింహస్వామి అబ్బయకవికి కలలో గానవచ్చి 'బాలత్వమందె నీకు దయాళు డనై యొసగితిన్ మదర్పిత కవితా ఫేలన మును' అని గుర్తుచేసి 'అనిరుద్ధ చరిత్రము చిక్కిని ముచ్చట విస్తరించి' మాశేర నంకితము జేయు' మనెను.

అనిరుద్ధుడు రుక్మిణ్యపాల పౌత్రియైన రుక్మిణీచనమ పెళ్ళిచేసికొనును. రుక్మ లోచన - అనిరుద్ధుడు శృంగారకేళిలో తేలియాడుచుండును. తత్సమయమున బాణాసురుని మాతురైన ఉష, అనిరుద్ధుని రూపలావణ్యములను కలఁగాచి చిత్రరేఖ సహాయమున అనిరుద్ధునిచేపట్టును. ఉష

గర్భవతి యగును. ఆ విషయమును తెలుసు కొన్న బాణాసురుడు అనిరుద్ధుని బంధించును. నారదుని ద్వారా అనిరుద్ధుని వృత్తాంతమును తెలుసుకొన్న శ్రీకృష్ణుడు బాణాసురుని మీద యుద్ధముప్రకటించి, అనిరుద్ధుని విడిపించి ఉషతోపాటు ద్వార కకు తీసుకొని వచ్చును. తర్వాత ఉషకు వజ్రాడు పుట్టును. ఇది సంక్షిప్త - ఇతి వృత్తము.

అనిరుద్ధచరిత్రమునందు ప్రధానరసము శృంగారము. ఇందులో నాయకుడు అని రుద్ధుడు. నాయికలు రుక్మిణీచన, ఉష. పారిజాతాపహరణములో సత్యభామ ముఖ్యనాయిక అయినట్లు అనిరుద్ధచరిత్ర ములో ఉష ముఖ్యనాయిక. రుక్మిణీచన అనిరుద్ధుల పరిణయం మొదలుకొని నవ దంపతుల శృంగార కేళివరకు, ఉష అనిరుద్ధుని కలగాంచినది 'మొదలు ఉష గర్భధారణమువరకు, ఉషానిరుద్ధుల నప్ప గించినది మొదలునాగు ద్వారకకు చేరు నంతవరకు శృంగారము వర్ణింపబడినది. చతుర్థాశ్వాసమునందును, పంచమా శ్వాసము నందు కొంతమాత్రము వీరమును పోషించినాడు. చివర శాంతరసము గలదు. అబ్బయకవి అనిరుద్ధుని అంద చందాలు వర్ణిస్తూ 'శృంగార రసంబు విగ్రహముగా నొనరించిన మాడ్కినొప్పు నొయ్యారమువాడు' (1-77) అనియు,

ఇష్టదేవుడైన మంగళగిరి నృసింహస్వామిని స్తుతిస్తూ 'శృంగారంబుగా నంగపూజా నైపథ్య మెలగ్గ' అని వర్ణించెను. అబ్బయ కవి అనిగొడుని రూపములో తనకిష్టమైన మైన నృసింహుని చూస్తూ తాను కొంత సేపు రుక్మలోచనగా, మరికొంత సేపు ఉపగానుండి శృంగారకేళిలో మునిగి యున్నాడని చెప్పనగును.

భోజన సమయములందు సరసులు బోసక తైలతో నాడిన భాగ్యగర్భితములైన సరసోక్తులు హృదయముగా, శృంగార పూరితముగా నున్నవి.

'చెలి! పయోధరకుంభముల దాచుకొన నేల

ఘనమయ్యెఁ దృష్ట చేకొనగ నిమ్మ
తలకూన! మధుర లీలాధర ఫలరసం

బులు చాల నభిలాఁ బొడమజేసె
నలివేణి! నీ చేతి యతిరస రుచి రస

జ్ఞానంద మయ్యె సేమనగ కచ్చు
రాకేందుముఖి! విను మాకారమంత చ

క్కని దెన్న డెఱుగము కన్నులాన!
యనుచు, భోజన సమయంబులందు భావ
గర్భితము లాడు సరసులఁ గాంతకొలది
యనుభవింపుడు కొదవలే దని సమర్థ
వక్తృలై బోసక తైలు, భుక్తుడిరి.'

(1-106)

సరసులకు బోసక తైలిచ్చిన సమాధా
నము 'సరసులఁ గాంతకొలది యనుభ
వింపుడు' అనుట అబ్బయకవి అవతారిక
లోని 'ఆయతము కొలంది లబ్ధమగు నయ్య
మృతము' అను విన్నపమును తలపించు
చూపుడి.

అబ్బయకవికి కామకాస్త్రములో,
శ్లోతికాస్త్రములో, సాముద్రిక కాస్త్ర
ములో, శకునకాస్త్రములో పరిచయము
గలదు. ఉపవనవిహారము, జలక్రీడ
ముగించుకొని యిల్లు చేరింది. ఆరాత్రి కల
గాంచినది. ఆకల అబ్బయకవికి గల కామ
కాస్త్రపరిచయమును నూచించును.

'తాంబూల రసరంజితమైన కమ్మోవి
యానుచో మోసపంట నూని యూని

కుంకుమాంచితకుచకంభముల్ గ్రహణంబు

శేయుచో నఖపంక్తిఁ జెనకి చెనకి
మకరికా కలిత కోమల గల్లముల ముఖం
బునుచుచోఁ జుంబనం బూసగి యొసగి
లలితభూవణ చయాలంకృతాంగమునెద
నలముచో మర్మంబు లంటియంటి
కుసుమ సాయక కాస్త్రానుగుణ విచిత్ర
బంధనైపుణి, సుగత ప్రపంచ సౌఖ్య
లీల దనుఁ బొక్కఁచేసి లాలించె, ననుచుఁ
గలికి గలగాంచె నాశ్చర్యకరముగాఁగ.

(2-64)

శ్రీకృష్ణుడు, శోణపురిపై సమర
యాత్రకు బయలు దేరుటకు ముందు
చూపిన కల్యాణ కరమైన శకునములు
అబ్బయకవికి శకున కాస్త్ర ప్రవేశ
మున్నట్లు తెలుపును.

'క్షేమకారి తీర్చె చెలరేగి యనుకూల
మారుతంబు వీచె, మాంస ఖండ
ములును, బూర్ణ కుంభములు పుష్ప ఫల

ములు

నెదురు వడియెఁ దురగ పేష మనగ'

(4-36)

శ్రీకృష్ణుడు బాణాసురునిపై యుద్ధ
మునకుఁ బోవుటకు శరాసన లగ్నము
(ధనుర్లగ్నము) ను మహూర్తముగా
నిర్ణయించుట అబ్బయకవికి గల శ్లోతి
కాస్త్ర ప్రవేశమును తెలియ జేయును.

'పాపయుత త్రిషణము శు
భస్థితి కేంద్రము కార్యపూర్ణదృ
గ్వాప్యపకమం గదాయని శ
రాసనలగ్నము చంద్ర హారనా'

(4-25)

నారదుడు వజ్రాని సాముద్రిక శుభ
లక్షణములను గొనియాడుట అబ్బయ
కవికి గల సాముద్రిక కాస్త్రప్రవేశమును
తెలియ జేయును.

'భుజనేత్ర నాసికంబులు జానుహనువులు
నైదు దీర్ఘముల గోప్యాంగ కంఠ ...
అట్టి మానవు డధిక భాగ్యాన్నితుండు
గా నెఱుంగుము, కుసుమ మార్గణ

కుమార' (5-98)

'వర లీల దక్షిణా వర్తరేఖాయుత
భూమధ్యుడు సమస్త భూమినేలు'.

(5-99)

సంగీత సాహిత్యములు కలసిన కవి
త్వము హృదయమునకు అత్యంతాప్లవం
మును గలుగజేయును. దీన్ని దృష్టి యా
దుంచుకొని ప్రాచీన కవులందఱును సంగీత
సాహిత్యములు మేళవించి కవిత్వమున
జెప్పినారు. అబ్బయకవి కూడ సంగీత
సాహిత్యసరస సౌష్ఠవ యుక్తిగా
నుండునట్లు వర్ణించెను. అనిరుగుడ
సంభోగానంద నిరతుడైనప్పు డిట్లు వర్ణి
చెను.

'సారస సంసార సరస రసా సార

సార భాన్విత సరశ్చరణములను

సాల లీలాలోల ఫేల జోగా లతా

జాల దోలా కేళి లోల గతుల

గింజల్కు రంజిత మండీర పుంజ మం

జాల వంజుల నికుంజ సుమనసముల

గుండ బృంద మగండ బిందు నేందిందిం

మంద నాదశుతా నందములను'

గౌరఘన సాగనీహార నీర పూర

సార చారు పటిర చర్చా సుఖాప్తి

కోక కోకిల కారి కానీక కేకి

శౌక లోకాకర వనావలోకనముల.

(5-7)

ఈ పద్యము సంగీత సాహిత్యములనీ
నిండియున్నది. రామరాజ భూషణు
లలనాజనాపాంగ వలనా వసదనం
అను పద్యమును దలపించును.

అబ్బయ మాత్యుడు వర్ణించిన ఈ
బాల కలాభిజ్ఞత తన కావ్య పరమ
జెప్పికొన్నాడనిపించును.

'మేరు ధనుష్కుదేవి, స్వర

మేళ కళానిధి, దత్తిలంబు భాం

దీరము కోహళీయకము

తీవిగఁ గావ్యము నాటకం బలం

(తరువాయి 4 వ పేజీలో)

విషువముల వక్రగతి

- శ్రీ కె. ఎల్. నారాయణ

గుండ్రనిభూమి తనచుట్టూ తాను పడమరనుండి తూర్పునకు తిరుగుచుండుట వలన రాత్రింబవళ్ళు ఏర్పడుచున్నవి. గ్రహతారామండలము తూర్పునుండి పడమరకు తిరుగుచున్నట్లు కన్పట్టుచున్నది; సూర్యుడు సూర్యుని నువయించి పశ్చిమమున నస్తమించుచున్నట్లు కన్పట్టుచున్నాడు.

ఇట్లు భూమి తనచుట్టూ తాను తిరుగుటయేగాక సూర్యునిచుట్టూ తిరుగుచున్నందున సంవత్సరములు ఏర్పడుచున్నవి. భూమి సూర్యునిచుట్టూ ఒకమాసం తిరుగుటకు పట్టుకాలము ఒక సంవత్సరము. భూమి సూర్యునిచుట్టూ తిరుగు కక్ష్యకు క్రాంతివృత్తము (Ecliptic) అని పేరు.

భూమి తనచుట్టూ తాను తిరుగుచున్న యిరుగుసు ఉత్తర దక్షిణధ్రువములను కలుపు సరళరేఖ. ఇది క్రాంతివృత్తమునకు నిలువునా గాక 23½ డిగ్రీలు వారి యున్నందున ఉత్తరాయణ దక్షిణాయనములు గలుగుచున్నవి. సూర్యుడు సంవత్సరములో భూమధ్యరేఖనుండి 23½ డిగ్రీలు ఉత్తరమునకు 23½ డిగ్రీలు దక్షిణమునకు పోవుచు భూమధ్యరేఖను రెండుమారులు గాటుచున్నాడు. ఈ రెండు సమయములకు విషువము లని (Equinoxes) ఈ విషువములలో రాత్రింబవళ్ళు సమానంగా నుండును. వసంతకాలములో సూర్యుడు దక్షిణమునుండి ఉత్తరమునకు పోవుచు భూమధ్యరేఖను దాటు సమయము మహావిషువము (Vernal equinox) ఇది మార్చి 20 వ తేదీ. వర్షాకాలములో సూర్యుడు ఉత్తరమునుండి దక్షిణమునకు పోవుచు భూమధ్యరేఖను దాటు సమయము జలవిషువము (Autumnal

equinox) ఇది సెప్టెంబరు నెల 22 లేక 23 వ తేదీ. సూర్యుడు భూమధ్యరేఖనుండి అత్యంత ఉత్తరమునకు పోయి దక్షిణమునకు తిరుగుటకు ముందు ఆగినట్లు కనుపించు కాలము దక్షిణాయనము (Summer solstice) ఇది జూన్ 21 వ తేదీ. అట్లే భూమధ్యరేఖనుండి మిక్కిలి దక్షిణమునకు పోయి ఉత్తరమునకు తిరుగుటకు ముందు విరామము నందినట్లు కనుపించు (ఉత్తరాయణమునకు రథసప్తమికి తేడా గమనించునది) ఉత్తరాయణము (Winter solstice) ఇది డిశంబరు 22 వ తేదీ. ఈ తేదీలు దృక్పథములు.

ఈ రెండు గమనములే గాక భూమికి మరియొక చలన మున్నది. భూమి తన చుట్టూ తాను తిరుగుచు, గుక్కపట్టి తిరుగు సాంగరమువలె గాక అవసానమున తిరుగు సాంగరమువలె వణకుచున్నది. ఈ వణకువలన విషువములు క్రాంతివృత్తముపై వెనుతిరుగుచున్నవి. (వక్రించుచున్నవి.)

విషువముల వక్రగతిని నిర్ణయించుటకు ధ్రువోపాఖ్యానము సహాయకారి. ధ్రువుడు తక్కిన దిగతీసినది. ఆ పదమునకై ధ్రువుడు ఘోరతపస్సు చేసినాడు. భగవంతుడు ప్రత్యక్షమై 'నీ వభిలషించిన పదము ఇగు

వదియారు వేలేండ్లు చన న్రాపింతువు' అని వగ మిచ్చెను.

భూమి తనచుట్టూ తాను తిరుగుచూ వణకుచుండుటవలన భూమి యిరుసు (Earth's axis) ఉత్తరాకాశములో చిన్నవృత్తము చుట్టుచున్నది. ధ్రువనక్షత్రము ఈ వృత్తియుపై నున్నది. 'తండ్రి తొడి నధిరోహించుట యనగా భూమి యిరుసు ధ్రువనక్షత్రమువైపు చూపుట. అప్పు డా నక్షత్రము వృత్తిహీనమై ఉండును. 'ఉత్తానపామిని స్త్రీ' లాల్యము వలన' అనగా భూమియిరుసు వణకుచుండుటవలన నది ధ్రువనక్షత్రమును వీడినది ధ్రువు డాపద మోశించి తపస్సు చేయగా 26 వేల యేండ్ల తరువాత తత్పదము ప్రాప్తిండునట్లు వరములభించెను. అనగా భూమి యిరుసు 26 వేల యేండ్లతరువాత తిరిగి ధ్రువ నక్షత్రమువైపు చూపును. అనగా విషువములు క్రాంతివృత్తము వెంబడి చుట్టివచ్చుటకు 26 వేల యేండ్లు పట్టును. ఒక నక్షత్రప్రాప్తికి వక్రించుటకు సుమారు వేయిసంవత్సరములు పట్టును.

పూర్వపద్ధతి పంచాంగము ప్రకారము మహావిషువము (మేసాది = (1 Point of Aries) ఏప్రిలు 13 న, జలవిషువము (తులాది = (1 Point of Li-
(మకరసంక్రమణము) జనవరి 14 న, దక్షిణాయనము (కర్కటక సంక్రమణము) జూలై 16 న నగుచున్నవి.

	పూర్వపద్ధతి	దృక్పథము	తేదీ రోజులు
మహావిషువము	ఏప్రిలు 13	మార్చి 20	24
దక్షిణాయనము	జూలై 16	జూన్ 21	25
జలవిషువము	అక్టోబరు 17	సెప్టెంబరు 22	25
ఉత్తరాయణము	జనవరి 14	డిశంబరు 22	28

విషువము ఒక నక్షత్రప్రాప్తికి వక్రించిన $18\frac{1}{2}$ రోజులు తేడా వచ్చును. $(365/27=13\frac{1}{3})$ మహావిషువము అశ్వినీ (మేషాది) నుండి రమారమి 1 నక్షత్రముకి పాదములు వక్రించినది) అనగా ఉత్తరాభాద్రా ప్రథమపాదాంతమున దృక్పింధమగును. కాబట్టి పూర్వపద్ధతి పంచాంగము రమారమి 1700 సంవత్సరముల పూర్వము మహావిషువము అశ్వినీ నక్షత్రప్రాంతంభమం దుండగా సంస్కరింపబడియుండును. ఈ మహావిషువము ఒకప్పుడు కృత్తికయం దుండెను. కృత్తికనుండి లెక్కించినచో విశాఖ 14 వ నక్షత్రముగా 27 నక్షత్రములను రెండు సమకాఖలు చేయునదిగా నున్నది. ప్రస్తుతము విశాఖ విశాఖకాదు; నేతిదీరకాయకలె, నామమాత్రమే.

‘మాసానాం మార్గశీరోఽహమ్’ అని క్రిమద్భగవద్గీతయం దున్నది. మహాభారత కాలమున శరదృతువు మార్గశీరమాసముతో ప్రారంభమగుచుండెను. సూర్యుడు జలవిషువమున నున్నప్పుడు పూర్ణిమనాడు చంద్రుడు సూర్యున కెదురుగా మహావిషువమునం దుండును. పూర్ణిమనాడు చంద్రుడున్న నక్షత్రముపేరే మాసమునకు వర్తించును గాన మహాభారతకాలమున మహావిషువము మృగశిరానక్షత్రమునం దుండెను. ఇది క్రమముగా వక్రించి ఒకప్పుడు పంచాంగ సంస్కరణకాలమున కృత్తికానక్షత్రమున, తరువాత మరికొంత కాలమునకు పంచాంగ సంస్కరణ కాలమున అశ్వినీ నక్షత్రమున, ప్రస్తుతము పూర్వాభాద్రానక్షత్రమున నున్నది.

మహాభారత యుద్ధము తరువాత కలియుగము ప్రారంభమైనది. కొంతకాలమునకు మహావిషువము కృత్తికానక్షత్రమున నుండగా పంచాంగము సంస్కరింపబడియుండును. మహావిషువము క్రమముగా

కృత్తిక, భరణి, అశ్వినీ, రేవతి ఉత్తరాభాద్రపరకు వక్రించినది. 5 నక్షత్రములు వక్రించుటకు రమారమి 5000 సంవత్సరములు పట్టును. ఇది కలియుగ శతాబ్దములతో గరిపోవుచున్నది.

సూర్యుడు మహావిషువమున నున్నపుడు వసంతదుతువు (Vernal equinox) జలవిషువమున నున్నపుడు శరదృతువు (Autumnal equinox) ప్రారంభమగును. ఈ విషువములు వక్రించినందున ఋతువులు పూర్వపద్ధతి పంచాంగములో చూపిన తేదీలకు 24 దినములు ముందే ప్రారంభ మగుచున్నవి. మేషాది, తులాది విషువములు కానందున వాని ప్రాముఖ్యము కోల్పోయినవి. ఉత్తరాభాద్ర ఉత్తరార్ధానీ నక్షత్రములలో విషువము లగుచుండుటవలన విశిష్టత గల్గియున్నవి. జ్యోతిషశాస్త్రము పునఃనిర్మింపవలసిఉన్నది. మౌసచక్రము వసంతరాత్రులతో ప్రారంభమగునట్లు పునఃవ్యవస్థీకరింపవలసియున్నది. ప్రజలు అత్యంత ఆనందోత్సాహములతో జరుపుకొను శరన్నవరాత్రులు (దేవినవరాత్రులు) జలవిషువముతో ప్రారంభము కావలెను.

పంచాంగకర్తలు పైమాఘలు గమనించి పంచాంగములో తగు సంస్కరణలు చేయవలసి యున్నది. తత్రాపి జ్యోతిషాస్త్రనిపుణులు సమావేశమై అట్టి సంస్కరణలు ఎట్లుండవలసినది నిర్ణయించి పరస్పర విరుద్ధముకాని పంచాంగము రూపొందించినచో శాస్త్రమునందు గౌరవము, సంపూర్ణ విశ్వాసము ఏర్పడి అది సర్వజనాదరము పొందును. ప్రజానీకము నందు ప్రస్తుతము లోపించిన ఏకీభావము పెంపొందగలదు. ఇతిశమ్.

....

(2 వ పేజీ తరువాయి)

కారము, శాస్త్రమున మొదలు
గా మతీ యధ్యసనం బొనర్చె శృం
గారపు విద్య లద్దనుజ
కన్యకకున్ పరమాను రక్షయె.’
(2-33)

ఈ పద్యము తెనాలి రామకృష్ణుడు ‘ఉద్భటచరిత్రము’లో కనకలతను వర్ణించిన చదివెం గామకళారహస్యములు శిక్షం గాంచెం వీణాగులన్’ అను పద్యమును దలపించును. అట్లే ఉష జలక్రీడ సందర్భమున వర్ణించెను.

‘జలముల జల్లులాడుచును సారసపంక్తుల
ప్రేటు లాడుమన్’ (2-34) అనుపద్యము మొల్ల కవి విజృంభణ వర్ణనము ‘కామల ప్రేటు గానుచును గంతులు
వైచుచు బూవుదీవలన్’ అను పద్యమును దలపించును.

శబ్దగ్రాంథాలంకారములు కావ్యమునకు శోభను జేకూర్చును. అబ్బయకవి శబ్దగ్రాంథాలంకారములు విరివిగా వాడి యున్నాడు. ఉషాకన్య సౌందర్య సౌకుమార్య వర్ణన మిందుల కుదాహరణము. ఈక్రింది పద్యమున శబ్దగ్రాంథాలంకారములు మిళితమై యున్నవి.

‘ఇరుల సిరులు దొరలు కరులు, తియ్యదనంపు దీవి తీవి తావి కావి మోవి.
కులుకు లాలుకు పలుకు మెలకువ, సుమచాపు
తూపు రూపు మాపు చూపు కోపు’
(2-28)

ఇక్కడ ఉష కరులు, మోవి, పలుకు చూపు వర్ణింపబడినవి.

‘ధూర్జటి ఏది వర్ణించినను శివభక్తి పర
ముగ వర్ణించును. అబ్బయకవి శృంగార
మును జత చేసి వర్ణించును.

అంత నానహోధ యానంద నందను
పరతమున జయింపఁ బరి భవంబు
కొంది యున్న యట్టి కందర్పు వదనంబు
తెల్లవారినట్లు తెల్ల వాతొ (3-84)

పై పద్యమున ప్రభు త వర్ణనము శృం
గారముతో జత చేసి వర్ణింపబడినది. అట్లే
యార్యస్తమయ వర్ణనమునుకూడ శృంగా
రముతో జోడించి ఒక్కొక్కచేను. అబ్బయ
కవి. కవి బహు తిక్కన అలసిన వీర
భటులను శృంగారముతో జత చేసి వర్ణిం
చినాడు.

‘తరుణుల కుచములపై రతి
పరవశులై యొలుగు పతుల పగిది సమ
రసం

భరిత శ్రమమును నిద్రిం
చిరి కరికుంభముల జెంది చెన్నుగ
జోడులో (దోణ 5-273)

యుద్ధమున అలసిన వీరభటులు ఏను
గుల మీదనే నిద్రించుట, తరుణుల
కుచములపై రతి పరవశులై యొలుగు పతు
లతో బోల్చి చెప్పట మనోహరము.

అబ్బయకవి కావ్యకన్యకను గూర్చి
యిట్లు చెప్పదగును. బాణ దనుజపుత్రినే
అబ్బయగా పేర్కొనవచ్చును.

‘ఆడపాద నేర్చి యభినయింపగ నేర్చి
సరస కవిత చెప్పఁ జనుచు నేర్చి
బాణ దనుజ పుత్రి బాలికయయ్యును
సకల కళల యందు జాణ యయ్యె’
(2-34)

) — (

జోలపాటలు - సాంస్కృతిక మాధుర్యము

- శ్రీమతి జి. తాయారమ్మ

(గతసంచిక తరువాయి)

ఈ కందిపాట మాధుర్యమునకు మచ్చు
తునక.

ఏడువకు ఏడువకు నాచిట్టి తండ్రీ!

ఏడిస్తే నీకళ్ళ నీలాలు కారు!

నీలాలు కారితే నేచూడలేను

పాలైన కారవే బంగారు కనుల నో!

అబ్బాయి మామల్లు ఎటువంటివారు?

పట్టుపంచల వారు పాగాలవారు

మేలిమిబంగారు ఉంగ్రాలవారు

మెడనిండ గండాలపూలవారు నో!!

అబ్బాయి నాన్నలు ఎటువంటివారు?

గంగి బొంతలవారు గంగి రెడ్లవారు

గానుగి ఎద్దుల గాచేటివారు

ఏమూ వరుసలు తోలేటివారు. ||నో||

గొర్రెదాలు బిడ్డనీపి ఎరుగునా అను
కోకోక్త తెలుగుదేశమంతట వినిపించు
నట్టిది. నిజమున కీమాట సంతతి లేనివారికి
బాధను కలిగించునట్టిది. నిజమున కీమాట
కష్టమును కలిగించునట్టిదను అనుభవ
ముతో మాతృమూర్తి హృదయమునకు
గొర్రెదాలి ప్రవర్తనమునకు ఎంతయేని
వ్యత్యాసము కనిపించును. ‘కాకిపిల్ల కాకికి
ముద్దు’ అనుమాట వాస్తవమైన కావ
చ్చును. కానిపిల్లలపట్ల తల్లిచూపెడి
ఆర్ద్రత కోకములో నెవరు చూడలే
నట్టిది. బుగదలో దుమ్ములో దొడ్లడికికుపు
ఎల్లరకంటికి కచ్చించునీరు వేరు. తల్లికంటికి
కచ్చించెడి తీరు వేరు ‘మట్టిలోనుండి మాణి
క్యమును’ ఏరినట్లు బూడిదలో పార్లాడు
శిశువును తల్లి హృదయమునకు హత్తు
కొనును. ఇట్టి దృశ్యములు చూచునపుడు
పైలోకోక్తుల యందలి సత్యమును గుర్తిం
పగలము.

‘పైపాటలో’ నీకళ్ళు నీలాలుకారు,
ఎంతచక్కని ప్రయోగము!! తరువాయి

గెండు వాక్యములు ఆమె హృదయమునకు
దర్శనములు.

‘నీలాలు కారితే నేచూడలేను

పాలైన కారవే బంగారు కండ్లు!

తల్లి పిల్లలను దండించుచునే ఉండును.
కాని ఆదండన వేరు. ఆదండన వెనుక
తాత్కాలికమగ కనిపించు విసుగుదలయే
కాని కాకిన్య ముండన. అంతగా దండిం
చిన తల్లి పిల్లలకంటినీరు చూచినచో,
వెన్నవలె కరిగిపోవును. కనుగంతయు
చూచుచును. పనులన్నియు ఆపివేయ
బడును, తిట్లగి నోవును. ‘మద్దుల’ బుజ్జ
గింపులు ప్రాంభ మగును. ఆ హృదయ
మున కాహృదయమే సాటి.

ఇక తరువాతి చరణములు సంస్కృతి
మాధుర్యమునకు పట్టుకొమ్మలు. సాధార
ణముగ ఒకయింటి కోడలు. బావలను,
మరదులను, ఆడుబిడ్డలను హేళన చేయ
లేదు. చేయకూడదు కూడ. కనుక వారి
తప్పులను సున్నితముగ ఎత్తిచూపు
సందర్భములు ఆమెకు అరుదుగ లభిం
చును. అవి పెళ్ళిపాటలలోను, జోల
పాటలలోను మాత్రమే అవకాశమునం
దును. ఇట్లని ఇట్టి పాటలున్నచోట్ల నెల్ల
నిజముగ నా ఇల్లాలు అత్తవారి బంధువు
లను దూషించుచున్న దని భావింపరాదు.
హాస్యము లాడుటకు ఇవి అనువైన సంద
ర్భములు మాత్రమే అని గ్రహింపవలెను.
ఆందండు ఈ సందర్భములు కోరిన
మార్పులను అవతలవారిలో తేగలవు.
‘నుత్తము పై ఇరుపక్షములు హాస్యము
లాడుకొని హాయిగ గాలిపీల్చెదరు. తల్లి
మేనమామలను పొగడుట ఒక సంప్ర
దాయపు వినోదము. అటులనే వినతండ్రీ
పెదతండ్రులను కాదనుటయు వినోదమే.
ఇక పాటలోని రచనా విషయము కూడ

ఈ సందర్భములో హృదయస్పర్శితమై
జాను తెనుగులో నడచును. క్రిందివాక్యము
లందు ఉదాహరణ ప్రాయములు.
'అబ్బాయి మామలు ఎటువంటివారు?
పట్టుపంచల వారు పాగాలవారు
మేలిమి బంగారు ఫుంగ్రాలవారు
మెడనిండ గంధాల మై పూతవారు.'

అబ్బాయి నాన్నలు ఎటువంటివారు
గంత బొంతల వారు గంగిగెడ్డోరు
గానుగ ఎద్దుల నానాలనారు!
ఏరులా వరుసలూ తోలోటివారు!

జోలపాటలకు కూడ ఎవరో ఒకను కని
తాక తప్పదుకదా! కాని చిత్రమేమన
ఆధునిక కాలమున అన్నిప్రక్రియలలోను
జేటివారు కొంత చొరబ చూపించు
చున్నారు. కాని జోలపాటలను వ్రాయు
వారు మాత్రము ఎందుకో నాపరిచయ
ములో నింతవరకు కనిపించలేదు. చదువు
కున్న కుటుంబ మగుటచే మాయింటి చాల
మందికి రచనా వ్యాసంగ మొక కాల
క్షేపము. అట్టి ఉత్సాహము కొంతలో
కొంత నాకును అభివృద్ధి. మావృత్తికపుత్రిక
చిరంజీవి 'సింధు' 'ఉయ్యూగు వయ
ములో రచనా వ్యాసంగముపై గల ఆభి
మానము చేనేమి పత్రికావ్యామోహము
చే నేమి నేనును కొన్ని జోలపాటలు
స్వయముగ కవిపించుకొని ఆశువుగ నే
పాడెడిదానను. అందొకపాట పాఠశాల
ఎదుట సవినయముగ నుంచుచున్నాను.

'సింధువు తల్లికి లాలెమ్మ లాలి,
పిరిమల్లెపూవుకి నోలమ్మ నోల!
అందాలరాణిగ నాసింధుతల్లి
బంగారు మకుటమ్మ హాళి పైనుంచి
అందాల యువతిగ ఎన్నిక చేయ
ఎంతెంతో బహుమతులు తానొందగలరు.

॥సిం॥

సింధువు అంటే అమ్మకి ముద్దు
అంతకంటే అధికంగ నాన్నకి ముద్దు
తాతగారింట్లోను తగినంతముద్దు
నాన్నమ్మ ఊల్లోను నలుగురికి ముద్దు.

సిద్ధార్థ దేవుడు కరుణించినాడు
'సి' అను అక్షరము తానిచ్చినాడు
రింగుమ్మ పూయమ్మ ద బుదలంచినది
అను స్వార్థస్వరమును తానిచ్చినాది
శ్రీనాథదేవుడే దీనించినాడు
'స్థ' అను అక్షరము తానొసగినాడు
ఉమయ్య స్వయముగా దీనింప వచ్చి
'ఉ' అను స్వరమిచ్చి 'సింఘ' చేసినది.

పిల్లలు పుట్టగానే పేరు పెట్టాలని
అరికూడ చిక్కని పేరు సంప్రదాయక
మైన పేరు, పలువురు మెచ్చదగిన పేరు
పెట్టాలని తల్లిదండ్రుల కాంక్ష ప్రకృత
చరణమున, సింధు' అనే నామములో
ఎన్నికలసేన వో మాడుదు. పిల్లలు పుట్టక
ముందు పిల్లలకొరకు విఃధదైవాలను
తలచుకొని వారిపేర్లు కలిపిపెట్టడం
చాలమందికి అలవాటు. అటుతల్లితండ్రులు
చిన్నబోకుండ వారిమీద గౌరవాన్ని
అటుఅత్తమామల నామములు, ఇటు గిరి
తండ్రుల నామములుకూడ కలుపుటకన్దు.
అన్నీకలిపి చాంతాడంత పేరుకలవోసేన
రోజులుపోయి అందున్న వర్ణాలను
మాత్రము స్వీకరించు రోజులు వచ్చినవి.
అదేవిధముగ సంకలనము గావింపబడిన
అక్షరముల సమూహమే 'సింధు' ఇంత
కంటే వివరణ ఇచ్చిట అస్థానపతిత మని
నా ఊహ.

ఆరోజులలో బరంపురంలో చిన్నపిల్లల
అందాల పోటీలుఉండెడివి. ముద్దుగాలుకు
పిల్లలకు ఏవియో బహుమతు లిచ్చెడి
వారు. ఆ బహు మతులనుగూర్చి పసి
పిల్లలకు తెలియునోలేదో కాని తల్లులము
మాత్రము పిల్లలను ముస్తాబు చేయుటలో
ముందంజ వేసెడి వారము. మాచిన్నారి,
సింధు,కి బహుమతి కూడ వచ్చినది. అది
వేరే విషయము, మొదటి చరణము
వ్రాయునపుడు అప్పటి నా స్నేహితు
రాండ్ర పిల్లలందరి కంటే గొప్ప బహు
మతి మాపిల్లి గలువవరే నన్న కొరిక
ఈ చరణము వ్రాయించినది.

ఇక గెండవ చరణము పిల్లల తల్లు
లందరికి అనుకూల్యవేద్య మయినట్టిది.
తొలికానుపు పిల్లను తల్లిదండ్రులు, మేన
మామలు, అమ్మమ్మ కదలరు. బామ్మకు
వారి తోడిదే కాలక్షేపం. అంతరికంటే
అధికం తల్లి ఈ ముద్దుల ప్రకాశము
నాచే గెండవ చరణము వ్రాయించినది.
బహుశా జోలపాటలలో కూడ నాపా
టలో వలెనే కొన్నిఆకాలపు ముచ్చటలు
కొంత సాగ్యకాలిక సంసార సామాజిక
జీవితమును తెలియ జేయుచుండు నను
కొందును.

తెలుగువారి సంస్కృతిని ప్రతిబిం
బించు కొన్ని జోలపాట లున్నవి, అట్టి
వానిలో కిందిపాట ఒకటి.

జో ... జో ... జో ... జో

చిన్నారి పొన్నారి చిలక మామిడి
చిలక మామిడి క్రింద చిన్న కోయిలలు
కోయిలలు మాయింటి కొత్త కోడళ్లు
పావురాలు మాయింటి పాతి కోడళ్లు
అంచల్లు మాయింటి అడపడుచూలు చి॥

చిట్టి పోట్టి చీమల్ల మగ్గి
వగ్గి కింద న్నాడు వొరనాగన్న
వొర నాగన్నకి నోడెవ్వరమ్మా
అందరిని కాచేటి ఆదేవుడమ్మ చి॥

... ..

అందాలనాబాబు ఆడు కొంటాడు
అతివలందరు తనను ఆదరించేరు.
అతివ లందరి నుభ్య అగ్లారుముద్దు
అందాల నాబాబు అందరికి ముద్దు.

ఇందుమూడుచరణాలు మూడుఅందాలు
సంతరించుకొన్నవి. పాట చిన్నది. స్పష్ట
మైనది. నిజమునకు పెద్ద వివరణము అవస
రము లేదు. కాని హృదయమును తాక
గల మాధుర్య మున్నట్టిది. 'చిన్నారి
పొన్నారి చిలక మామిడి' సాధారణ
కుటుంబస్థుని ఇల్లు లేదా తెలుగు వాడి
ఇల్లు అన్నను తప్పులేదు. దాని కింద
హంసలు, కోయిలలు ఉన్నవట. కోయి
లలు కోడళ్ళట, హంసలు కూతుళ్ళట,

ఇందలి చమత్కారము స్పష్టము. 'కోయిల నల్లనిది, ఎటునుండియో వచ్చినది. తురుముని పారిపోవు నది. హంస తెల్లనిది చక్కని నడక, నడత గలట్టిది. కోయిల కూత ఆకర్షణీయమైనది, అది ఎట్లు వచ్చిన దనిన చిలక చూమిడి చిగురు తినుటవలన వచ్చినది. ఆహారము పాట కూడ అట్లే వారింట నేర్చినదే అన్నమాట. అయినను ఇందులో వ్యంగ్యముగ 'ఎత్తిపాడుపు' ఉన్నది. వసంత కాలమున చిగురులు బాగుగ మెక్కి కంట బట్టి కోయిలకూత పెట్టును.' అమాయకమైన పిల్లకూడ అట్టివానింటి నంటు బంటుబట్టి అటులనే కూయుచున్న దని వ్యంగ్యమేమి! ఏమైనను 'తెలుగువారి సోసోక్తులకు' ఈ చరణము మరింత చూధుర్యమును రంగరించినది.

తరువాత చరణము సంస్కృతి పరమైనది. భారత దేశమున నాగ పూజ ఎప్పటినుండి ఆరంభమైనదియో చెప్పలేము. కాని మన సంస్కృతిలో ఎచ్చట వెదకిన అచ్చటే 'నాగ' ప్రసక్తి యున్నది. అందుకు క్లిష్ట కారణమో కియము కారణమో చెప్పలేము. కాని స్వ కార్యములందును స్వ పురాణములందును, నాగము ప్రవేశించినది. పవన ఆపాము 'నాప' అని, విడిచి సంకేతముగా మారిపోయినది. విష్ణుమూర్తికి శయ్య అయినది. శివునకు ఆభరణమును నది. గణపతికి నడికట్టుగా మారినది. అవతారములలో విష్ణునకు తోడుగ బలరామ లక్ష్మణాది నామములతో ప్రక్కన నించినది. తెలుగు దేశమున 'సుబ్బారాయుడైనది. ఆ ప్రక్కనే సుబ్రహ్మణ్యమైనది. నాగుల చవితి సుబ్రహ్మణ్యపక్షి తెలుగు నాట ప్రసిద్ధములు, ఆనాగ సంబంధమైన భయభక్తులు రెండును ప్రకృత-రెండవ చరణమున స్పష్టములు.

పసివాడు చెట్టుక్రింద ఆడుకొనుట సహజము. చీమల పుట్టులు పాముల కిర

ఆదిశంకరాచార్య కాలనిర్ణయం

- డా. శ్రీ జి. ఎస్. మూర్తి.

'మనము చరిత్ర హీనులమే కాని, హీన చరిత్రులము కాము' అనిన ఒక ప్రసిద్ధ చారిత్రిక పరిశోధకుని మాటకు ఎవ్వరు అడ్డు చెప్పరని అనుకుంటాను. భారతదేశ చరిత్రకు అతిముఖ్య ఆచారాలు రెండు. ఒకటి మహాభారత యుద్ధ కాల నిర్ణయము. రెండు అశోకాదిత్య చక్రవర్తి కాలనిర్ణయము. వీటికి శ్లోతిష శాస్త్రముగ్వారా తప్ప వేరు విధంగా కాలనిర్ణయం చేయడం చాల కష్టం. ఎందుకంటే మన ప్రాచీన చరిత్రకు

వగటయు సహజము. చెట్ల తొర్రలలో పుట్టలలో కూడ పాము లుండును. తల్లిలకు నాగేంద్రుని పై భక్తి మెండు, కాని అనుభవముల కారణమున భయమును మెండే, పిల్లలకు నాగేంద్రుని పేరు పెట్టుట సహజము. పేరులో 'నాగ' శబ్దము నుంచుట ప్రజలలో అనేకకుటుంబములలో సంప్రదాయముగా వచ్చుట ఆచారము, కనుకనే పిల్లలను 'వెరినాగన్న తొర్రనాగన్న' అనుట అలవాటు. నిజమునకు తల్లి కోరునది పిల్లలకు నాగముల నుండి గతుణ కనుకనే అందఱును కాచేటి దేవుడు తన నాగన్నను (శిశువును) కాచునన్నది.

చివర చరణములు అందఱికి అనుభవైక్య వేదములు, వివరణ నిరపేక్షము.

'మొత్తముపై శోలపాటలలో శబ్దాలిత్యమే కాక హృదయలాలిత్యము కూడ నిండుగా నుండు ననియు ఆమార్దవముతో పాటు సంస్కృతి మాధుర్యము కూడ కలబోసుకొనుననియు దిక్పాత్రముగా సూచించుటే ప్రకృత ప్రయత్నము.

మూల సత్తములైన పురాణము లందు ప్రక్షిప్తముల పాటు నిక్కువ. పైపెచ్చు నూటికీ తొంబది శాతము పూర్వ రచనలు నష్టమగుట.

పరంపరాగతముగ మన దేశములో ప్రచలితమైన శకము కలిశకము, సప్తర్షి శకము, సైరస్ శకము కూడ మన దేశములో వాడుకలో ఉన్న దాఖలాలున్నవి. వృద్ధజనశ్రుతి ఆది శంకరుల జననం క్రీస్తు పూర్వం 509 సం. గ నిర్ణయిస్తుంది.

"Date of Adisankara" t Sri V G, Ramacandran (International Society for the Investigation of Ancient Civilization, 31 Poes Garden, Madras - 600086, Rs. 25/-)

కలిశకం 2593 నష్ట సం. వైకాళి శుక్ల పంచమి ఆదివారం అభిజిత్ అపరాహ్ణం కాలంలో ఆది శంకరుల జననం అని రచయిత శ్రీరామ చంద్రన్ గారు రాశి చక్రంతో సహా 23 వ పుటలో ఇవ్వడం ఉపయోగకారి. శైన విజయం (?) అనే బడే ఒక ప్రాచీన శైనమత గ్రంథం కూడ దీనినే బలపరచడం గమనార్హం. శైనుల బద్ధశత్రువైన కుమారిల భట్ట జననం కూడ క్రీస్తు పూర్వం 507 సం. అని ఉటంకించ బడడం గమనించ తగిన ముఖ్యాంశం. ఆది శంకరులు కుమారిల భట్ట కంటే 48 సం చిన్న అని వృద్ధ జనశ్రుతి.

బదరికలోని శ్లోతిర్మయ పీఠం, ద్వారకలోని కారదాపీఠం, పూరీలోని గోవర్ధన పీఠం, కంచిలోని కామకోటి పీఠం - ఇవి స్థాపించ బడినప్పటినుండి

పీతాధి పతుల పూర్వాపరములను కత్ర
మాలగ్నారా పీతములు రక్షించుచున్నను.
ప్రాచీనకాలమునుండి దేశమునందు కలుగు
తీవ్ర సంక్షోభముల మూలమున బడరిక -
ద్వారక - పూరి పీతములందలి పత్రములు
చాల మటువ నాశనమయినవి. తొలినుండి
శ్రీకృష్ణ వరకు అవిచ్ఛిన్నముగ కవిలెలను
రక్షించు కొనిన ఘనత కామకొటిది.
(చూడుడి పదునాలుగవ అధ్యాయం.)

రచయిత ఉటంకించినట్లు క్రీస్తుకం
788 సం. న జన్మించిన అభినవశంకరుడు
ప్రచండ కవితా నిర్మాణ మశ్శుడు.
సుప్రసిద్ధ భారతీయ విద్యావేత్త నార్మిక్
బ్రౌన్ పరిశోధనలో సాక్ష్యాలహరి ఇతని
రచనయే అని గుర్తింపబడినది. ఈ అభినవ
శంకరునే ఆదిశంకరు డని భ్రమించు
టకు ఆస్కారమాన్నది. అతడు దేశమును
చుట్టు ముట్టినాడు. పరశ్వతములుగ రచ
నలు చేసినాడు.

రచయిత శ్రమించి అనుబంధముల
రూపములలో కామకొటి, కూడలి, ద్వారక,
శృంగేరి, బడరిక, పూరి పీతములలోని గురు
పరంపర ఇచ్చియుండెను. ఇది భావి
పరిశోధకులకు ఉపకారి. రచయిత శ్రీ
కొట వేంకటచలంగారి రచనలపై ఆధార
పడుట చదువగులు గ్రహించగలవి.
దీనిని బట్టి శ్రీకొట వేంకట చలంగారి
రచనల ప్రామాణికత్వం అందరూ గుర్తించాలి.

క్రీ. 1879 నాటి చెంగల్పట్టు జిల్లా
గజటిరు కూడ కామకొటి పేరస్థాపన
క్రీస్తు పూర్వం నాటి విపులంగా పెక్కు
విషయాలు (ఆదిశంకరులకు సంబంధించి
నవి) తర్కసహంగ చర్చించబడిన ఈ
గ్రంథంలో పదునైదు అధ్యాయాలు
న్నాయి. ఆది శంకరుల కాలనిర్ణయాన్ని
తెలిసికొన దలచిన వారికి ఈ గ్రంథం
ప్రామాణికమేగాక, కరదీపిక కూడ.

బాపిరాజు కథలు - వర్ణనా వైభవం

- డా. శ్రీ వి. సిమ్మన్న, ఎం.ఎ., పి.హెచ్.డి.

వర్ణన అంటే వివరించి చెప్పడం. ఏ
దైన ఒకవిషయాన్ని తీసుకొని దాన్ని
సర్వాంగ సుందరంగా, వివరించి చెబితే
అది వర్ణన. కథలు తమకథల్లో అనునైన
చోట్ల సౌందర్య వంతంగా, వారి స్వభా
వానికి అనుగుణంగా వారివారి వ్యక్తి
త్వాన్ని బట్టి, అభిరుచుల్ని బట్టి బహు
వర్ణనలు రమణీయంగా చేశారు. అందులో
బాపిరాజుగారు గొప్పవారు.

బాపిరాజుగారు వర్ణనాప్రియులు.
వీరు వర్ణనాభాషలో ప్రబంధకవులకు ఏ
మాత్రం తీసిపో రనిపిస్తుంది. తమకథల్లో
కథతోపాటు వర్ణనలకు కూడ ప్రాము
ఖ్యం ఇచ్చారు. సహజంగా కవి, చిత్ర
కారుడు కావడంవల్ల అతని కథల్లో
ఎక్కువ వర్ణనలు చోటుచేసుకొన్నాయి.
అతని వర్ణనలు సంక్షిప్తంగా, సహజంగా,
సుందరంగా, మధురాలి మధురంగా,
హృదయాహ్లాదంగా ఉపము, ఉత్తేజ్జీ,
రూపక, అతిశయోక్తి మొదలైన సరస
గుణాలంకార శోభితంగా ఉంటాయి.

వీరి వర్ణనలు విమగు కలిగించవు కథ
చదువుతుంటే ఇంకా చదవాలనిపిస్తుంది.
పాఠకుల్ని చదివించే గుణం బాపిరాజు
కథల్లో కనబడుతుంది. అతని వర్ణనలు
కథను మునుముందుకు నడుపుతాయే
తిప్ప ఎటుకంటి ఆటంకాలు కలుగ
జేయవు. నల్లేరు మీద బండిలా కథ
నాగుతుంది. వారి వర్ణనలు పరిశీలిస్తే వారి
ఉహాశక్తి ఎంత నిశితమైందో, వారి
కల్పనాసామర్థ్యం ఎంత పటిష్ఠమైందో
తెలుస్తుంది.

శ్రీ వర్ణన :- బాపిరాజుగారు తన
కథల్లో ఇరువది ఐదుచోట్లకుపైగా శ్రీ
వర్ణనచేశారు. 'సంధ్యానృత్యం' లో ఆర
వందను, 'అసురకన్య' లో పాంచరను,

'శూలికానృత్యం'లో పద్మప్రియ, వాణీ
సుందరులని, బొమ్మలరాణి లో మినా
క్షిని, 'వాన' లో నీలాలను, 'వింధ్యా
చలం'లో ఆనందమయిని, 'వడగళ్ళు'లో
జయసంగినిని, 'రంగమేళనం'లో కృష్ణ
వేణిని ఇంకా చాలచోట్ల శ్రీ అంకాంగ
సౌందర్యాన్ని మనోజ్ఞంగా వర్ణించారు.
బాపిరాజుగారి శ్రీ వర్ణన చదవుతుంటే
పాఠకుడు ఆశ్రీని చూస్తూ ఉన్నట్లు
ఉంటుంది.

'నసుబాలుడు' కథలో అరవింద
'పదహారేళ్ళ బాలప్రాయాన వెలిగిపోయే
బాళిక. చాలా అందముగా ఉంది.
మోము మూటగట్టివ ముద్దులే. మంచి
వెడల్పుయిన కిక్కు. ముఖ సముంగా
సన్నంగా రంగంలోని 'సంగతి'లా ఉంది.
ముద్దకరవీరం ముగ్ధలే పెదవులు. చిన్న
నోరు నివ్యవిలాసమూర్తి అని
ఆమె సౌందర్యాన్ని మనోంజంగా వర్ణిం
చారు.

పరిమళావుక పట్టభద్రుడైన బాపిరాజు
గారు 'శైలబాల' కథలో శిలను శ్రీగా
భావించి కడుహృద్యంగా వర్ణించి, తనకు
గల శిల్పకళాప్రావీణ్యాన్ని చాటి
చెప్పారు.

శ్రీకులనాత్మక వర్ణన :

'వింధ్యాచలం' కథలో కథకుడు
ఆనందమయి, శోకతిర్మయి అనువాగి
అపురూపపు లావణ్యాన్ని తులనాత్మక
దృష్టితో కమనీయంగా వర్ణించారు.
'శోకతిర్మయి పూర్ణిమముందు చతుర్దశి
నాటి వెన్నలైతే, ఆనందమయి పూర్ణి
మాశోత్సవం... శోకతిర్మయి పెదవుల
అంచులు నవ్వుతున్నట్లు పైకి తిరిగి ఉం
టాయి. ఆనందమయి పెదవుల అంచులు

మరేభాంచలములై ఎప్పుడూ ఏదో
లోచిస్తున్నట్లుంటాయి.'

పురుషవర్ణన:- బాపిరాజుగారు స్త్రీ, వర్ణవలె పురుషవర్ణన కూడా అత్యంత ప్రాధాన్యతగా చేశారు. 'అనురన్య'లో సుధన్వుని, 'తూలికానృత్యం'లో బ్రహ్మమూర్తిని, 'హిమాలయరశ్మి'లో ఆనందస్వామిని, 'నాగేటికాలు'లో యాదగిరి రెడ్డిని, 'జగ్గన్నగంటం'లో గిన్నని, 'నరపతి'లో నరపతిని మనోహరంగా వర్ణించారు.

ప్రకృతివర్ణన:- వీరు తమకథల్లో అతి సుందరంగా ప్రకృతి వర్ణనలు చేశారు. సూర్యోదయం, సూర్యాస్తమయం, నది, కొలను మొదలైన ప్రకృతి వర్ణనలు విరికధాసాహిత్యంలో కనబడతాయి. 'సంధ్యానృత్యం' కథలో సూర్యోదయవర్ణన 'ఉదయాద్రిపై అప్పుడే తిరుణా లవుతున్న ఉషశస్య చేలాంబురాలు గాలిలో చుక్కలలో ప్రసరించి వి. ... మందర గవాక్షాలలో తోట మున్నూ, నోటవెనుక తోటకు ఎరువు లగు అద్దతూణిన్న ఉదయ సంధ్యా లుగా కాంతులున్నూ, విప్పిన నేత్రాల లందుతున్నవి. పక్షులు సా, రీ, గా, మా, పా, మా, పా, సా అని పాడు మన్నవి.'

'భోగిలోయ' కథాప్రారంభంలోనే సంగీతవర్ణన చేశారు. 'కొండపైన కోవల కొండ క్రింద కొలను' కథలో సేయను వర్ణించారు.

'నరపతి,' తూలికానృత్యం' కథల్లో రీపాక్షిసర్వంగా సుందరంగా మంగళవర్ణన, తూలికానృత్యంలో కళాశ్రవణవర్ణనను మనోజ్ఞంగాను, 'కొండపైన కోవల కొండక్రిందకొలను' కథలో కొండపైన ఉన్నదేవాలయాన్ని దాని చుట్టూఉన్న పరికరాన్ని చిన్నచిన్న గుడుల్ని చక్కగా వర్ణించారు.

చిత్రపటవర్ణన :

'నాగలి' కథలో చిత్రకారుడు క్యామలరావు తన పుట్టిన గోజున తన ప్రియురాలైన స్వర్ణకుమారికి 'వికాల భారత' మనే ఉత్కృష్టచిత్రాన్ని విలించి బహుమతిగా ఇస్తాడు. స్వర్ణకుమారి ఆచిత్రాన్ని పడుకొనే గదిలో తనకు ఎల్లప్పుడూ కనిపించేటట్లు ఎదురుగా గోడకు వ్రేలాడకడుతుంది.

'తూలికానృత్యం' కథలో చిత్రకారిణి వాణీసుందరి 'రైశూ - రైశుకూశీ' చిత్రాన్ని చిత్రిస్తుంది. ఆచిత్రపటంలో చిత్రలేఖన కళాసౌందర్యం ఉట్టిపడేటట్లు ప్రాధాన్యంగా వర్ణించారు.

'ద్వేషం' కథలో చిత్రకారుడు విశ్వేశ్వరరావు ఆవేశంతో 'గోడ్డుగోలయ' చిత్రాన్ని చిత్రిస్తాడు. అండ్లయిల పరిపాలనాకాలంలో భారతీయులుపడే బాధల్ని ఈచిత్రంలో కడుప్రతిభావంతంగా చిత్రించాడు.

బాపిరాజుగారు స్వయంగా చిత్రకారులు కాబట్టి కొన్నివర్ణనలు, చిత్రపటాల్ని విలించినట్లు వర్ణించిన తీరు ఆయన చిత్రకళాపరిజ్ఞానాన్ని చాటుతున్నది. నాగలి కథల్లో చిత్రకారుడు క్యామలరావు పొలందున్న దృశ్యాన్ని చిత్రలేఖన పుస్తకంలో కుంచితో వేయడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అప్పుడు బాపిరాజుగారు పొలందున్నదం 'దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తారు. 'దీపం సెమ్మా' కథలో దీపం సెమ్మా వర్ణనను చిత్రపటంవలె కడు రమణీయంగా వర్ణించారు.

సంగీతవర్ణన:- పిల్లంగ్రోని, నాగరాజు, గుడ్డిపిల్ల, గాలివాన, బొమ్మలరాణి కథల్లో సంగీత వర్ణనను మధురాలి మధురంగా వర్ణించారు.

యుద్ధవర్ణన :- బాపిరాజుగారి కథల్లో మాడుచోట్ల యుద్ధవర్ణనలు చోటు చేసు

కొన్నాయి. సాధారణంగా యుద్ధవర్ణనలు పాశునకు విసుగుకలిగిస్తాయి. వీరి యుద్ధ వర్ణనలు రసకంతముగా, సహజంగా ఉంటాయి. వీరి యుద్ధవర్ణనలు చదువుతున్న పాఠకులకు ప్రత్యక్షంగా యుద్ధాన్ని చూచినట్లు అనిపిస్తుంది.

'నరపతి' కథలో రాక్షసుడు, నరపతి ఘోరాలి ఘోరంగా పోరుసల్పుతారు. అప్పుడు కళ్ళకు కట్టినట్లు యుద్ధ వర్ణన చేశారు. ఈ కథలోనే నరపతి, అందాల సుందరి అయిన ఒక యువతిలో యుద్ధం వేస్తాడు. 'యుగయుగముల నుండి నీ కొఱకు కనిపెట్టు కొనియుంటిని' కథలో అసుర, అగ్ర్య సైన్యాల యుద్ధాన్ని యథార్థరూపంగా సాక్షాత్కరింప చేశారు.

వస్త్ర వర్ణన:- 'వసుబాలుడు' కథలో వసుబాలుడు తనకు తెలియకుండా తన పెట్టెలో పెట్టిన అందమైన రవికనుచూసి ఆశ్చర్యం చెందుతాడు. అప్పుడు బాపిరాజుగారు ఆ చీరను 'పరవశం చేసేటంత అందంగా వుంది అది. ఉదయారుణ కాంతిలా మృదువుగా వుంది. వెన్నెలలా లాలిత్యం తాల్చింది. చుక్కల మినుకులా లేనే లేదన్నట్లుగా అతి సన్నదనం. వేయి పూవుల తావులు ప్రాణాలు కలిగించే మడతలు అక్కడక్కడ' అని కడు రమ్యంగా వర్ణించారు.

ఇంకా టపాకాయల వర్ణన, రాయల సీమకరువు మొ॥ వర్ణనలు ఆయన కథల్లో చోటు చేసుకున్నాయి. బాపిరాజుగారి వర్ణనలు ఆయన వచనరచనకు గ్రొంగ్రొత్త సాగసుల్ని సంతరింప చేశాయి.

ఈ విధంగా బాపిరాజుగారు అసన్య సామాన్యమైన సామర్థ్యంతో అనేక కొఱలనుండి వర్ణనా వైభవాన్ని తన ప్రజ్ఞాపాటవాలతో ప్రదర్శించి కథా ప్రక్రియకే వన్నె తెచ్చారు.

తెలుగు కృతులు - సంస్కృతానువాదములు

- శ్రీ జి. ఎ. ఎస్. ఎస్. సోమయాజులశర్మ, ఎం.ఎ.

సంస్కృత భాష తేదములకు, కాస్త్రములకు, నిలిహాసములకు, ఋరాణములకు, గావ్యములకు, నాటకములకు, గాణాచి యగుటయేకాక కన్యాకుమారి నుండి కాశ్మీరము వఱకును గల యావద్భారతీయులకు నతిప్రాచీన కాలమునుండి జాతీయభాషయై విరాజిల్లుచున్నది. నేడొంగ్ల భాషవలెనే సంస్కృత భాష కూడఁ బ్రపంచము నందంతటఁ బకన పాఠనములతో నెలకొని ఛక్తిపూర్వకముగా నధ్యయనము చేయబడుచున్నది.

ఒక్క రాష్ట్రము నందలిజను లితర రాష్ట్రము లందలి భాషల నధ్యయనము చేయుటకు వ్యాకరణము తప్ప నేటికా మార్గములేదు. గావున మన ప్రాచీన పండితులందఱును దేశభాషా వ్యాకరణములనుగూడ సంస్కృత భాషయందే నిబంధించిరి. ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి, అధర్వణ కాశికావళి, అహోబలపండితీయము, కైకృత చంద్రిక మొదలగు తెలుగు వ్యాకరణ గ్రంథములు, కర్ణాట భాషాభూషణము, కర్ణాట శబ్దానుశాసనము, మంజరీ మకరందము మొదలగు కన్నడ వ్యాకరణ గ్రంథములు నిజమే మళయాళ మహారాష్ట్ర వ్యాకరణ గ్రంథములును సంస్కృతము నందే రచింపబడి నేడు భాషాకాస్త్ర పరిశీలకుల కక్కువగా నుపయోగ పడుచున్నవి. మన తెలుగు కవులు 'జనని సంస్కృతంబు సకల భాషలకును' తల్లి సమస్తభాషలకు నని ముందుగా, సంస్కృత భాషను తల్లికి ననుస్మరించియే 'దేశభాషలందుఁ దెలుగు లెస్స' యని మాతృభాషకుఁ గైతారము గావించిరి. దేశభాషా కావ్యముల యందలి సాగసు లితరరాష్ట్రీయులకు, నన్యదేశీయులకుఁ దెలియవలె

నన్నచో వానిని సంస్కృతీకరించుట యొక్కటియే మార్గము. ఇట్టి యనువాదముల కాద్యుడు శ్రీకాళహస్తి కవి. ఈ శతాబ్దములో నిట్టి ప్రయత్ని మెక్కువగా సాగుచున్నది. కావున నట్టి సంస్కృతానువాదములను గూర్చి యింఁచుక పరిశీలించుము.

శ్రీకాళహస్తికవి రచించిన వసుచరిత్రము 1965 లో శ్రీ బిరుదరాజు రామరాజుగారిచేఁ బ్రకటింపబడినది. శ్రీకాళహస్తి దీక్షితుఁడు రచించిన శ్రీకాళహస్తి విలాసము 1934లో శ్రీముదిగొండ వీరేశలింగకాశ్రిగారిచేఁ బ్రకటింప బడినది. వసుచరిత్రకర్త గురువులప్పుడు దీక్షితులని-

శ్రీదక్షిణా మూర్త్యప రావతారం,
శ్రీకంఠభాష్యాంబుధి తార్ణచంద్రిమ్ |
అత్యాదరాదప్యయ దీక్షి తేంద్రం,
విద్యాగురుమ్ మంత్రగురుమ్ భజామి ||
అనుష్టోకములనఁ దెలియుచున్నది. విలాస కర్తవలెనే వసుకర్తకూడ శ్రీకాళహస్తిశ్వర స్వామిధర్మజై నట్లు -
వ్యాధాపచార మఖిలం వివిధోపచారం
లూతాగుణాలి మతిలోల వితాన పాలిమ్ |
మత్వారయోరపిదగోమహితాత్మతాంయః
శ్రీకాళహస్తి నిలయం శివ మాత్రయే. తమ్ ||

అనుష్టోకమును బట్టి తెలియుచున్నది. వసుకర్త ప్రత్యాక్వాసమునందును -
కామాక్షి దేవి కరుణా మయి కానుజోటి
కాంచీపురి శ్వరి కందంబవనీ నివాసే |
కాంతైక చూత పతినా కవితావధానా
కర్ణామృతం కలయ కావ్య మిదమ్
మదీయమ్.

అనుష్టోకమును ఘటించుటచే నితఁడు శ్రీకామాక్షి భక్తుఁ డని తెలియుచున్నది.

విలాసకర్త ప్రతి విలాసాంతము నందును.

శ్రీకాళహస్తిశ విలాసపు స్త్రీ,
సిద్ధేపుగస్సన్ నతిదేవతాయే |
చండీశ్వరీ పాదసమీపదేశే,
సింహాసనేఽధూత్ ప్రథమో

విలాసః ||

అనుష్టోకమును ఘటించుటచే నితఁడు చండీశ్వరీ భక్తుఁడని తెలియుచున్నది. కాళహస్తి కవియే యజ్ఞము చేసి దీక్షితుఁడై కాళహస్తి విలాసమును రచించి యుండ వచ్చు నని శ్రీరామరాజుగారిభిప్రాయపడుచున్నారు. కాని విలాసకర్త తన గ్రంథములో నికంఠభాష్యమును బేర్కొనినను, నప్పయ్య దీక్షితులనుగాని, తద్గ్రంథములగు శివార్కమణి దీపి కాదులను గాని యుదాహరింపలేదు. పైగా సదాధర్మ ఛిట్టాచార్యులను, అహోబలపండితులను బేర్కొనినాఁడు. అప్పయ్యదీక్షితుల కాలము 1554-1626. సదాధర్మఛిట్టాచార్యుల కాలము 1650, అహోబలపండితీయము 1700 ప్రాంతమున రచింపబడినది.

ఇది వసు-విలాసకర్త లభింపని లనుట కించుక బాధకము గావున నీ విషయ మింకను బరిశీలనీయము. శేషూరి యనంతయ్య రచించిన 'గాధేయోపాఖ్యానము' ననుసరించి శ్రీకాళహస్తి కవి యింటిపేరు శేషూరి వారనియు, వీరు కాండిన్యసగోత్రులు, నాప స్తంబ సూత్రులు ననియు రామకాళిగారే నిర్ణయించినారు. కవి నివాసము కంచిగాని కాళహస్తిగాని యై యుండును.

శ్రీకాళహస్తికవి రామరాజ భూషణుని వసుచరిత్రమును సంస్కృతములోని కనువడించెను. తెలుగు కావ్యము వలెనే

యిది కూడఁ జంభాకావ్యము. శబ్దాలం
కారనిబిడము, శ్లేషకల్పగా జటిలము నగు
తగుచరిత్రమును సంస్కృతీకరింపఁ
బూనుట యేటికదురీదుట యైనను శ్రీకా
ళహస్తీకవి మిక్కిలి సమర్థుఁ డగుటచేఁ
దెలుఁగు కావ్యము నందలి యందచందము
లన్నియు సంస్కృతాను వాదమునఁ
బ్రతిబింబించినవి.

వేణీచలింపఁ గంపితన
వీన మృగాళ భుజాగ్ర కంకణ
శ్రేణి నటంప లోల శఫ
రీ ని బిరీస కటాక్ష కాంతి వి
న్నానము నూప హంసక గ
ణక్వణనంబులు మీఱి పైకలె
శ్రోణి వికర్తితాబ్జముఖ
శోభితమై కడు సంభ్రమింపఁగన్.
(2-138)

అను క్లిష్టరూపకము గల పద్యము
వేణీ చ చాల బీనవద్భుబ కంకణానాం
శ్రేణీ ననర్త విబధుః శఫరీ కటాక్షః ।
నాణీ యసీ పరిరరాణ చ హంస కాళీ
శ్రోణీ లసస్పలిన సాచిత మబ్జవక్త్రమ్॥
(2-187)

అని సంస్కృతీ కరింపఁ బడినది.
నానా నూన వితాన వాసనల నా
నందించు సారంగమే
లానన్నొల్ల దటంచు గంధఫలి బ
ల్కాఁకం దపం బంది యో
హానాసాకృతిఁ బూని సర్వసుమన
స్సౌరభ్యసంవాసమై
పూనెం బ్రేక్షణ మాలికా మధుకరీ
పుంజంబు నిర్వంకలన్. (2-47)
అను ప్రసిద్ధ పద్య మిట్లనువదింపఁ బడి
నది.

సారంగ స్సకల ప్రమాన కుతుః
సర్వాత్మ నోపేక్షతే
మామిత్యేవ విచింత్య గంధఫలికా
మాన్యా తపః స్ఫూర్తితః ।

నాసాకార ముపేత్య సర్వసుమన
స్సౌరభ్యయోగాత్ వధూ
చంచద్వీక్షణ చంచరీక పటలీం
సంప్రాప కిం పార్శ్వయోః ॥ (2-60)

మూలమునందు శబ్దాలంకారములు గల
కొన్ని సీస పద్యములు గద్వములోనికి
హృద్యముగా ననుపదింపఁబడినవి.

తరుణార్క కబళనోద్ధతిజ్ఞాపె నెవ్వాడు
రుచులచే ఫలమోహారుచుల చేత
నకలంకరామ ముద్రికఁ బూనె నెవ్వాడు
శయముచే హృత్కుశేళయము చేత
మున్నగుఁ బల్వలంబుగ బాఁటె నెవ్వాడు
జవముచే గుణగణార్జవము చేత
నశశ్చాప్రాప్తి నలరాజె నెవ్వాడు
గముచే నియమధాగణము చేత

దగ్గరి నెవ్వాడు దాన వ స్వీద దళన
విహృతిఁ దన కేసరికిఁ శ్లోకృత్తిఁ వెలిపె
నని మత్కావ్య భవ్య వాగ్మృతఘటన
మంజుల స్వాంత హనుమంతు మదిఁ
దలంతు. (1-8)

వ. అథ నిరతిశయ శైశవవీన యో మ
హనీయో రుచిభిః ఫలమోహ రుచిభిశ్చ
తరుణ తరణి కబళన సముద్ధతిం దర్శయా
మాన, యోవాశయే హృత్కుశేళయేచ
గమ్యరామ ముద్రికా మువాహ, యోవా
జవేన గుణగణార్జవేన చ పల్వల మివ
పయోధిం తతార, యోవారణేన నియ
మధారణేన చ మహాక్షశిక్షణ విచక్షణ
తియా రిరాజ, యో వా దాన వ స్వీద
దలన విహరణేన నిజకేసరి క్షోర వృత్తిం
ప్రకట యామాన, తాదృశ. మహిత
మహిమ వంత వంతరింగే సంతితం చింత
యామి ధీమంతమ్ మృదుస్వాంతం యశో
వంతం హనుమంతమ్ ॥

ఈతాలఁ బోరాడు హీరాశము జవాది
యారాల నడు చక్కినేఁగ వలయు.
(2-58)

అమీషు కిలాతలేషు విభులేషు సంఘ
మదపంకసంఘలేషు గమన మనుపపన్నం,
వంజులాలి మంజులే ముమపుంజరంజి త
నికుంజ యుగలాంతరాల పద్యయా2
నయా గంతవ్యమ్. (2-74)

లలనాజనాపాంగ వలనావసదనంగ
తులనాభి కోభంగ దోః ప్రసంగము.
(1-126).

ఏపారు పాదరిండ్ల నాపాటలా శోక
దీపారిఁ గనక కలాప మగ నీ.
(1-134)

ఒకచాయననపాయ పి క శేయ సముదాయ
మొకసీమ నానామయూనినదము.
(2-7)

మెఱుంగొప్పు నెఱిగొప్పు నెఱగప్పు తఱి
గప్పు
జలద మాలిక చొస్వఁ దెలుపలేదో
(3-61),

ఇట్టి పద్యములందలి శబ్దాలంకారము
లను సంస్కృతములోని కనువదించుట
కష్టముగావున భావానువాదము గావింపఁ
బడినది. ఇట్టి వాని నను వదించునపుడు
సంస్కృతములోఁ గూడ సీసపద్యములను
వాడుటయోలేక యశ్వధాటి వంటి వృత్త
ముల నెన్నుకొనుటయో గావించిన యెడల
సంస్కృత పద్యములుగూడ శబ్దాలంకా
రములతో శ్రవణ పేయముగ నడచియుండె
డివి.

అతివలు ద్రిప్పు నారతుల
యట్ల మనంబు భ్రమింపఁ గుంభిసీ
పతి జలకంబు వేళ యని
భామలు దల్పఁగఁ బశ్యేరంబు వె
ట్టితి మని తొయ్యలల్ బడి బ
డిన్ నడలేని నాస్థతో యశో
చితవిధు లాచరించి పువ్వు
నెజ్జకు నొయ్యన మేను దార్చుచున్.
(3-93)

అను పద్యమును -

కారానాథ ముఖీ వివర్తితమణి

నీరాజనా భోజనా

కారాతి భ్రమదాశయోఽథ తరుణి

వారాతి పారాదరాత్ ।

నీరామర్శన భోజనాద్య భినయన్

దారాదికా నాస్థయా

రారాజ త్సుమనో నవీశయనం

మారాతురః ప్రాప సః॥ (3-120)

అని యష్టప్రాసశ్లోకముగా ననువదించుట మిక్కిలి రమణీయముగా నున్నది. ఇట్లు కొన్ని శ్లోకములలో యతులను గొన్ని శ్లోకములలోఁ బ్రాసములనువాడి తెలుఁగు పద్య సౌందర్యమును సంస్కృతము వారికిఁ జవిచూపినాఁడు. మూలమునందలి కృతిపతి వంశావతారము, నాశ్వాసాద్యంతపద్యములు వదలఁబడి తక్కిన కావ్య మంతయు యథా మాతృకముగా ననువదించఁబడినది. కాళహస్తికవి కొన్ని మూల పద్యములను వదలి కొన్ని నూతన శ్లోకములు రచించినాఁడు గాని యట్టి తావులు మిక్కిలి తక్కువ. మొత్తము మీఁద సంస్కృత వసుచరిత్ర చంపువును జదువునపుడు రామరాజ భూషణుని గ్రంథము చదువు నప్పటి యానందము సంపూర్ణముగా లభించును. ఇట్లు గామ రాజభూషణుని వసుచరిత్రము సంస్కృతములోనికే కాక తమిళాంధ్రాది భాషలలోనికిఁగూడ ననువదించఁబడుట తెలుఁగు వారు గర్వింపఁదగిన విషయము.

కు టిమాద్రి శేషశర్మ

శ్రీశేషశర్మగారి నివాసస్థలము ధర్మ వరము. శ్రీనివాసాచార్యులు వీరి తాత గారు. రంగాచార్యులు తండ్రిగారు. శర్మ గారు సంస్కృతాంధ్రములలో ననేక స్తుతుమధుర కృతులను రచించిన విద్య త్కవి శిరోమణులు, వీరు పెద్దనామా

త్యుని మను చరిత్రమును సర్వాంగ సుందరముగా ననువదించిరి. తెలుఁగు కావ్యములో వలెనే సంస్కృత కావ్యములోఁ గూడ 6 సర్గములు గలవు. (1) హిమాచ లాలోకనము 2) వరూధినీస్థలాపము 3) నిర్జరీ సంగమము 4) గంధర్వశాపపరి వర్జనము 5) వనోరమోపయము 6) స్వారోచిష మను సంభవము నని యీ సర్గములకు నామములు. శేషశర్మగారు కూడఁ గాళహస్తి కవి వలెనే మూలము నందలి కృతి పతి వంశచర్ణనము, నాశ్వాసాద్యంత పద్యములను వదలి తక్కిన కావ్యమును యథామాతృకముగా సంస్కృతీకరించిరి. ఓహ సంస్కృత కావ్యములోఁ గూడ మత్తేభము, మహాస్రగ్ధర, సీసము వంటి ధందముల నుపయోగించుట విశేషము. శర్మగారి కవితా సౌందర్యమును నేను మాటలలో వర్ణింపఁజాలను. మను సంభవమును జదివిన సంస్కృత పండితుల కిది యనువాదము వలెఁ గాక స్వతంత్రకావ్యమువలె గోచరించును.

వరణాద్వీపవతీ తటాంచలమునన్

వప్రస్థా చుందితాం

బరమై సాధనుధా ప్రభావవతేత

ప్రాళేయరుబ్ధుండరీ

హరిణంబై యరుణా స్పదంబనఁగ నా

ర్యావర్త జేశంబునన్

బుర ముప్పన్ మహి కంఠహార తరళ

స్ఫూర్తిన్ ఓడంబించుచున్. (1-49)

వరణాద్వీప వతీ తటాంచల త టే

వప్రై ర్యుతాఽ భంక మైః

సదస్త్వీర మరీచివీచి ధవళి

భూతోదు రాణ్యంపభేః

రుచిరా కా ప్యరుణాస్పదాఖ్య నగరీ

వింధ్యస్య మధ్యస్థతే

తుహినాద్రేః క్షితికంఠహార తరళ

స్ఫూర్త్యా చ దే దీప్యతే. (1-2)

శేదారేకు భజించితిన్ శిరమునన్

గీలించితిన్ హింగుళా

పాదాంభోరుహయున్ ప్రయా గనిలయున్

బద్మాక్షు సేవించితిన్

యాదోనాథ సుతాకళత్రు బదరీ

నారాయణున్ గంటి నీ

యాదేశంబన నేల? మాచితిసమ

స్తాకావకాశంబులన్. (1-71)

అభజం శేదార నాథం వినమితశిరసా

హింగుళాపాదపద్మే

అనమస్ భక్త్యా ప్రయాగస్థల నిలయసరో

జాక్షమద్రాక్ష మాంతా ।

కలకాగ్లో రాశి కన్యాపతి మపి బదరీ

నాథ మైక్షే చ శేష

చలధూపాం వేంక టేకం స్తుతికుసుమకలై

రార్చిషం విప్రసూతే ।

ఈశ్లోకమునందలి 'అభజమ్,' అనమమ్,'

'అద్రాక్షమ్,' 'విక్షే,' 'అర్చిషమ్' అను

ధాతురూపములు సంస్కృత పండితులను

మురిపించునవి ఇందాచార్యులు శ్రీవేంక

టేశ్వరస్వామిని గూడఁ గలిపినారు.

చిన్ని వెన్నెల కందు వెన్నుఁ దన్ని

సుధాబ్ధిఁ

బాడమిఁ చెలువ తోఁబుట్టు మాకు

రహిషట్ట జంత్ర గాత్రముల తాల్ గరఁ

గించు

విమల గాంధర్వంబు విద్యమాకు

నన విన్ని శాస్త్రంపు మినుకు లావక్తించు

పని వెన్నతోడఁ బెట్టినది మాకు

హయమేధ రాజనూయము లనఁ బ్నోడ్డ

సవన తంత్రంబు లుంకువల ముకు

గనకనగసీమఁ గల్ప వక్షముల నీడఁ

బచ్చరాచట్టు గమిరచ్చ పట్టు మాకుఁ

బద్ధసంభవ వెకుంత భర్గసభలు

సాముగరిడిలు మాకు గోత్రామరేంద్ర !

(3-24)

కాలేందు మను నుధాబ్బా జాతకుందరి
సోదరి మామికా నుందరాలా!
యంత్రగాత్రై) రశ్మి విద్రావిణీ గాన
విద్యా హి నః కలా సారవాహు!
బాల్యాది నూనాస్త్రై శాస్త్రై నూతనై
రేవ నః కృత్యం హి రాజవదన!
హయమేవ రాజనూయాదీని సవనాని
కుల్కాని నో హి విశాలహృదయ!
కనక భూధర కల్ప పాదప తలేషు
మారకత వేది కా నిషద్యా చ నో హి
బ్రహ్మ వైకుంఠ శిలికంఠ పృగుసదాంసి
నోహి ఖురీస్థలాని గోత్రామరేంద్ర!

(2-27)

ఇందు సామగ్రిదీ' లను పదమునకు
'ఖురీస్థలాని' యను పదప్రయోగము
పద్యమునకు జీవము పోయిచున్నది. ఈ
కావ్యము చదివిన పమ్మట శ్రీశేష శర్మ
గారు రాయలవారి యాముక్తి మాల్య
దనుగూడ సంస్కృతికరించినచో నెంత
బాగుండు ననిపించినది. మనుచరిత్రము
మణి. వసుచరిత్రము వజ్రము. ఈ రెండిం
టిలో నేది గొప్ప దను వాదము చిర
కాలమునుండి కలదు. శ్రీకాళహస్తి -
శ్రీశేషశర్మ కవుల యనువాదములగుండ
నట్టి పోటీకి నిలబడుట పాఠకుల యదృ
ష్టము. ఈ సంస్కృత మను సంధిప
కావ్యము 1969 లో నాంగ్లప్రదేశ
సాహిత్య ఎకాడమి వారిచే బకటింపఁ
బడినది.

వరదా చార్యులు

శ్రీమత్తీరుమల గుడిమెళ్ళ వరదా
చార్యులు మచిలీ పట్టణ సమీపమునందలి
చిట్టిగూడూరు గ్రామ వాస్తవ్యులు. వీరు
చిట్టి గూడూరులో 1923 లోఁ దమ
తండ్రిగారి పేర శ్రీనాగసింహ సంస్కృత
కళాశాలను స్థాపించిరి. వరదా
చార్యులు 1) భాషాశాస్త్ర పరిగ్రహము
2) నవరత్నమాల 3) తత్త్వకథనము
4) కుఘప్తివృత్తిము 5) సత్యవిజయము
మొదలగు సంస్కృత గ్రంథములను

రచించుటయే కాక 8 ప్రసిద్ధాంధ్ర శతక
ములను సంస్కృతికరించిరి.

1. సుమతి శిల్పము :-

కందపద్యములలో నున్న సుమతిశతక
మనుష్టుప్పందములో ననువదింపఁ బడినది.
అప్పిచ్చువాడు వైద్యుఁడు
నెప్పుడు నెడతెగికి పాటునెరును ద్విజుఁ
డున్

జొప్పడిన యూర నుండుము
చూప్పడ కన్నట్టి యూగుఁ జూగుము
సుమతీ!

ఋణదాతాఽగదంకాగో

నదీ నిత్యజలా ద్విజః!
యత్ర తస్మిన్ వస గ్రామే
నో చేర్తం సుమతే త్విజః॥

2. వేమన శిల్పము :-

వేమనపద్యములు నేడు 5000 వఱకు
లభించుచున్నవి. వీనిలో వేమన శతక
ముగాఁ బ్రచారములో నున్న 102 అట
తెలఁచులనుష్టు ప్పందములో సంస్కృతిక
రింపఁబడినవి.

చెన్నలోని తాయి చెవిలోని నోరీగ
కంటిలోని నలుసు కాలి ముల్లు
నింటిలోని పోగు నింతింత కాదయా!
వివ్వబాధింఁమ వినుర వేమ!

పామకాశ్మా శ్రుతా దింశః
నూచిః పాదేఽక్షిరే ణ్యణుః ।
మగ్మఘాతీ గృహే పీడా
శ్రూయతాం వేమ విశ్వద॥

3. కృష్ణ శిల్పము :-

ఇందలి కదపద్యము లుపకారులలో
ననువదింపఁబడినవి.
నీవే తల్లివి తండ్రివి
నీవే నాతోడు నీడ నీవే సఖుడౌ
నీవే గురుడవు దైవము
నీవే నాపతియు గతియు నిజముగఁగృష్టా!
త్వమేవ మాతా చ పితా త్వమేవ
త్వమాశ్రయో మిత్ర మపి త్వమేవ!
త్వం మే గురు దైవత మిష్టమేవ
స్వామి గతి శ్చ ధ్రువమేవ కృష్ణ ॥
(తరువాయి 14వ పేజీలో)

గ్రంథసమీక్ష :

శ్రీసుల్లావంశి రసము59

రచయిత శ్రీకాన్తిశ్రీ బాత్సకవి 1
డెమ్మిసైజు 80 పుటల పద్య గ్రంథము
వెల 5=00 పబ్లిషర్సు ఆమ చి రామ
చంద్రరావు, ఆమంచి ఆంజనేయులు.
సీతారామ-జనీయ పబ్లికేషన్స్ 24-5-15
వీరభద్రపురం. రాజమండ్రి.

ఈ గ్రంథము శ్రీ బాత్సకవిగారికి
విచిత్రముగా వారి యుష్మతైము ఆంజ
నేయస్వామి అంతర్వాణిద్వారా ఆదేశం
పగా రచింపబడినది. శ్రీచల్లాంధాకృష్ణ
మూర్తిగారి వష్టిపూర్తి సందర్భమున
రచింపఁబడినట్లు శీర్షికనవతలేగు, అశి
షములు ఈ గ్రంథమును గూరి కాక
శ్రీ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి నుద్దేశించి
పలుక బడుట విశేషము.

చల్లా వారిది ఉదాగ విద్యత్సరిపన్న
వంశము. శ్రీసుల్లావారయులుగారి శిష్య
గణములు, వైదికధర్మాభిమానము, బౌద్ధ
ర్యము ప్రసిద్ధములు. శ్రీరాధాకృష్ణమూర్తి
గారింగ్లభాషా కోవిదులు. బహు భాషా
పరిచయము గలవారు. వారి వంశచరిత్ర
మెంతో రసవంతముగా ఉదాత్తముగ
రచింపబడుట కర్హమైనది. వైదిక సంప్ర
దాయగులను గూర్చి రాధాకృష్ణ
మూర్తిగారి అభిప్రాయములు సంప్ర
దాయాభిజ్ఞులగు విబుధులకుల కామోక్ష
యోగ్యములు కావని చెప్పక తప్పదు.
ఆంగ్లవైద్య విద్యా వైముఖ్యము, ఆంగ్ల
భాషాభిరుచి రాధాకృష్ణమూర్తిగారికి
కలిగిన విధ మద్భుతము.

రచయిత పద్యములు కొన్ని సరళసుం
దరముగా అనర్థ భాగలో పాగినవి.
కొన్ని వర్ణనలును మెచ్చదగియున్నవి.
కాని భాషా దోషములు, ఛందో దోష
ములు సమన్వయదోషములు, అపశబ్దములు
వ్యాకరణదోషములు. గ్రంథమంతటను
మిక్కుటముగా నున్నవి. ముద్రణ దోష
ములా కోల్పోలు.

బిన్నయ కల్పినచో 'రామకవచ' మేర్ప
మను. ఇది చతు స్తుతకావ్య మని ప్రశం
సల నందుకొన్నది.

'తచ్చిత్రంయత్రకణ్ణానాం భిక్షాద్యా
క్షుతి హేతుతా' అన్నట్లు భిక్షము,
పద్యము, నాగము, గోమాత్రము, చక్రము
మొదలైన వానిఆకారాలు కలుగునట్లుగా
ఆక్షరాలను కూర్చుట చిత్ర కవిత్వము
నందలి ఒక శాఖ. దీనినే బంధకవిత్వ
మని అందురు. ఈ ప్రక్రియలు మన్ను
కోకొల్లలుగా అభివృద్ధి పొందినవి. వేంక
టేశ్వరకవి చిత్రబంధ రామాయణమున
ఆందోళిగ ది బంధములన్నియు ప్రదర్శిం
చెను.

వేంకటాచార్యుని 'కవికా' ప్రాథమి
యమ కామప్రాసవైచిత్ర్య పద్యము.
బంధాలలో కల్పితబంధము చిత్రిత
విచిత్రమైనది. 32 ఆక్షరాలుగల పద్య
మును ఏదోఒక చోటనుండి ముంకును
వెనుకకును పంపించు 61 శ్లోకాలు
వీర్చుట అందలి విశేషము. వేంకటేశుని
రామచంద్రదయములో 2 క పద్యమున
కంకిత బంధము త్తర బంధములు కూడ
ఉన్నవి. 'యదుక్త మస్య వాక్య మస్య
భావ్యేన యోజ్యతే. అనన్త్రక్త చిత్ర
త్వమునకు హేతునే అంటుంది. 'కా
క్వావ్యాజ్ఞయా సాచక్రక్తైర్థాన్వయః'
అని మమ్మటుడు. పెక్కుంట ఉదాహరి
ణములు గలవు.

రెండు భాషల్లో ఆగ్రము చెప్పటకు
వీలుగా శ్లోకములు రచించుట కూడ చిత్ర
కవితా పద్ధతియే. గతశతాబ్దంలో మైనూరు
రాజాస్థానమున ఉండిన శ్రీనివాసకవి
సార్వభౌముడు కృష్ణరాజ బయోత్కిగ
మును ద్వీభాషా కావ్యంగా వ్రాసెను.
అది ఒక విధంగా చదివిన సంస్కృతింబు
మరొక తీరున మలిచిన కన్నడమును
సిద్ధించును.

ధర్మదాసు అను కవి 'విదగ్ధ ముఖమం
'డన' మను. కావ్యమున వివిధ విషయాల

గూర్చి చిత్ర కవితగా తీర్చిదిద్దినాడు. విశ్వ
శ్వరుని కవీంద్ర కర్ణాభరణము కూడు
ఇట్టిదే, కవి రాక్షసుని కృతిగా 100
శ్లోకాలు కలకపి రాక్షసీయ మను కావ్య
ముకానవచ్చు చున్నది. ఇది చిత్ర కవితా
మకుమేంద్ర. నాగరాజ రచించిన భావ
శతకము, కవి కర్ణహర్ష నగోత్తమదాస
విశ్వేశ్వరుల చెమత్కర చంద్రికలు
మున్నగునవి పాడుపు ప్రశ్నలతో కూడ
కొన్న చిత్రకావ్యాలు.

తరిగిపోసున్న దేశాన సకలశలు
తిరిగి నెత్తుగా యువతరము కదలి
రంకు రండు మోక్షండు ప్రతినేసి
చిత్రముకవిత్వమే నిండు జీవనము

ఇటుకంటి చిత్రకవితలు నేడు చాల
శక్తి సులబ్ధమైన భావకవిత్వము గుమ్ముకేగి
నది. స్వచ్ఛమైన మేదమకు పవన నెట్లు
కగితామలక మైన ద్వర్ధిత్వార్ధి. మున్నగు
పద్ధతి సంగనాది సత్కావ్యాలు నేడు
వెలుగులోకి రాకడములేదు. కచ్చినా
చిన్నచూపు చూడడం సమానములో
నుండడం ఆ సమాజానికే చిన్నతనము.
కనుక ఏకశయైనా సాగస్యలాన నర
స్వరూపాపవే. అందుచే అన్ని కవీలను
ఆహ్వానించాల్సిన విధ్యుక్త శక్తిం మన
సమాజాని కుంది.

మున్నుఒక చిన్న పాక్తిగలగు.
'సంగీత సాహిత్యరసానుభూతి
కర్ణధ్వయం కల్పితవాన్ వి తా
ప్రసాద హీనాపున కేకకగుణ
ద్వాభ్యాం కిషోరో బధిర స్స నిః'

సంగీత సాహిత్య రసానుభూతి కొరకు
బ్రహ్మ రెండు చెవులను కల్పించినాడు.
అందోకటి లేనిచో మానవుడు ఏకకర్ణు
డగును. ఆరెండును లేనిచో చెవిటివాడే.

'శ్రోతరి హృతరి ప్రాప్తే
శ్లోకః శ్లోకత్వ మాప్నుయాత్
శ్రోత ర్యక్షాతరి ప్రాప్తే
లకార స్తత్ర లుప్యతే'

తెలిసికొను శ్రోతయుండిన వెలుగుచు
శ్లోకముకు గల్గు శ్లోకత్వ సుందరంబు
తెలియలేనట్టి శ్రోత గుర్తించుటన్న
శ్లోకముగు లకారము బుప్త మగును.

అందుకే దినదినము తరిగి పోతున్న
చిత్రకవిత చయూతి విన్నుండి. ఆక్షర
త్వము చిత్రకవితలో భాగమే, కవులు
బాగుగా ఆగోచి.చి సావధానులై కవి
త్వము చెప్పదురు. కొందరు మాటలాడు
నట్లే అతిశయంగా భావాలను ఛందోమ
యంగా క్షుక్తిము చేయుదురు. దీనికాకు
కవిత్వ మని పేరు. అట్టవధాన శతావధాన
ముల దాని కవిత్వమున కావ్యకమున
దును. కొందరు గంటకు నంద ప కావ్యం
వైగా చెప్పుదురు వాదాశలకుంటకవులు
ఆగ్రధకవులలో ఒక్కన పెద్దన, రత్న
మూర్తి, చరిగొండ శర్మన, మాడ భూప
వేంకటాచార్యులు తిరుపతి వేంకటకవులు
మున్నగువా రాకుకవిత్వమున పేరొంది
నారు

'అనుకటి కవిత మాలపించినగా వి
సేలున నించు నైన గలుగ నిడరె
అట్టవధానాల నకలగా చేయు
నకానులకు చోటు నంద నిడరె
బాగుముఖ ప్రజ్ఞతోద్వర్ధనిప్రసరింప
కావ్యకర్తలకును ఘనతి నిడరె
చిత్ర కవిత్వంబు చికించు కోకిల

పాడుగా కొంగ్రొత్తి ఖక్కినకు
'ప్రతిది గల్గిన సత్కృప బాగుపడని
కట్టి కిర్వాగతి నేడు భగత భువికి
కదిలెయవ మానపడికడ కడలిగలియు
భావ గాంధీ గీర్వాణి బ్రోవరావె.

కనుక ఓ సా స్మృతిచేపి నేటి సమాజము
లో ఆనాటి సాంస్కృతి చిత్రకళలు
కొల్పరలే నని ప్రార్థిస్తూన్నాను.
'జయంతి తే సుకృతినో'

రసనీగా కవిత్వరూ
నాస్తి కేమం యశఃకాయే
జరా మరణజం, భయమ్'

మన సమాజంలోని అనేక సమస్యలు భవిష్యత్తులో ఎలా ఉంటాయి
అనేది మనకు తెలియజేయడానికి ఈ సంచిక ప్రయత్నిస్తుంది.
సమాజంలోని అనేక సమస్యలను పరిశీలించి, వాటికి
సాధనలు చూపడం ద్వారా భవిష్యత్తులోని సమస్యలను
పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయాలి.

మన సమాజంలోని అనేక సమస్యలను పరిశీలించి, వాటికి
సాధనలు చూపడం ద్వారా భవిష్యత్తులోని సమస్యలను
పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయాలి. మన సమాజంలోని
అనేక సమస్యలను పరిశీలించి, వాటికి సాధనలు
చూపడం ద్వారా భవిష్యత్తులోని సమస్యలను
పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయాలి.

సమాలోచన 3,4,5,6,7,8 వార్షిక సంచికలు 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 వార్షిక సంచికలు.

చేసినవారికి ఖర్చులు చేసే సమయం వచ్చింది. మన సమాజంలోని అనేక సమస్యలను పరిశీలించి, వాటికి సాధనలు చూపడం ద్వారా భవిష్యత్తులోని సమస్యలను పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయాలి.

- సంపాదకుడు.

అడ్రసు :-

సంపాదకుడు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

822వ తేలుగు లెక్కరాయ, పి.టి.కె. కాలనీ,

6-4-24, ఇస్మాయిల్ పేట (త్యాగరాజు నగర్),

రాజమండ్రి-1.

